

نگاهی به گزارش کمیسیون ویژه ابعاد اجتماعی جهانی شدن

(سازمان بین المللی کار)

سازمان بین المللی کار کمیسیون ویژه ای را مامور بررسی پیامدهای اجتماعی جهانی شدن کرد، این کمیسیون که ریاست آن را روسای جمهوری فنلاند و تانزانیا به طور مشترک بر عهده داشتند متشکل از روسای جمهور، سیاستمداران، دانشگاهیان، کارشناسان مسایل اجتماعی و یک برنده جایزه نوبل در رشته اقتصاد بود. کمیسیون طی مدت دو سال با برگزاری نشست های مختلف و بحث و بررسی جوانب مختلف مساله در روز ۲۴ فوریه ۲۰۰۴ (۱۶ اسفند ۱۳۸۲) گزارش نهایی خود را طی مراسمی در مقر سازمان بین المللی کار و در ۱۶۸ صفحه منتشر کرد. آنچه در پی از نظرتان می گذرد نگاهی به این گزارش و یافته های آن در خصوص پدیده جهانی شدن به ویژه ابعاد اجتماعی آن است.

مقدمه

جای رویارویی و در نتیجه آماده ساختن زمینه برای عمل. چگونه منافع جهانی شدن می تواند به افراد بیشتری برسد؟

کمیسیون مذکور به بررسی روشهای بدیع و پایدار تلفیق اهداف اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی برای سودمند ساختن جهانی شدن برای همه پرداخته است. این کمیسیون بر اساس بهترین تخصص های موجود و بر اساس وسیعترین توافق موجود بین کلیه بازیگران اصلی، توصیه هایی ارائه داده است. گزارش نهایی کمیسیون در ۲۴ فوریه

این اختلاف نظر باعث می شود که سیاست گذاری در سطوح ملی و بین المللی دشوارتر شود. عدم توجه کافی به جنبه انسانی جهانی شدن جلوی شناخت کامل عوامل تغییر آفرین و واکنش مردم در مقابل آنها را می گیرد. این شناخت برای اتخاذ سیاستهای مناسب ضرورت دارد.

با توجه به این مساله بود که سازمان بین المللی کار در فوریه ۲۰۰۲ کمیسیون جهانی ابعاد اجتماعی جهانی شدن را تاسیس کرد. هدف این نهاد مستقل عبارت است از ترویج گفتگو به

اکنون جهانی شدن یکی از داغترین مسایل در دستور کارهای سیاسی است. با این حال، در این زمینه اغلب اختلافات زیادی بر اساس مرزهای سیاسی یا جغرافیایی وجود دارد. عده ای معتقدند که جهانی شدن باعث تشدید بیکاری و فقر می گردد ولی عده ای دیگر معتقدند که جهانی شدن این مشکلات را از میان خواهد برد. نگاهها و پژوهشها بیشتر روی بازارها و سود و زیان اقتصادی احتمالی جهانی شدن متمرکز است تا روی تاثیر جهانی شدن بر زندگی و کار افراد و خانواده و جامعه آنها.

اقداماتی برای ارتقای استاندارد اساسی کار و فراهم نمودن حداقلی از تامین اجتماعی در اقتصاد جهانی، و تلاش جدیدی برای بسیج منابع بین المللی به منظور افزایش تواناییها و تحقق «اهداف توسعه هزاره». کمیسیون بالین استدلال که جهانی شدن عادلانه به مدیریت ملی بهتر در کلیه کشورها نیز بستگی دارد، اولویتهایی را برای سیاست گذاری ملی، محلی و منطقه ای تعیین کرده است که می توانند به استفاده موثر مردم از فرصتهای ناشی از جهانی شدن کمک کنند.

کمیسیون توصیه کرده است که «برخورداری همه از کار شایسته باید به یک هدف جهانی تبدیل شود و به وسیله سیاستهای مکمل ملی و بین المللی تعقیب گردد. این امر یکی از نیازهای سیاسی عمده رادر کلیه کشورها برآورده خواهد ساخت». توجه به ضرورت تسریع در اشتغال زایی در کلیه کشورها به کاهش تنشهای اجتماعی در درون کشورها و تنشها و برخوردهای اقتصادی بین آنها کمک خواهد کرد. در گزارش کمیسیون به لزوم «هماهنگی بیشتر سیاستهای اقتصادی کلانی به منظور دستیابی به یک استراتژی متوازنتر برای رشد جهانی پایدار و اشتغال کامل از جمله مشارکت منصفانه کشورها در مسوولیت حفظ سطوح بالایی از تقاضای موثر» اشاره شده است.

با اشاره به اینکه یکی از دلایل عدم توجه به اهداف اجتماعی مثل اشتغال در سطح جهانی، عدم همکاری کافی بین سازمانهای بین المللی دارای ماموریتها، مختلف است، کمیسیون توصیه کرده است که سازمانهای بین المللی مربوطه با اتخاذ «برنامه های یکپارچگی و هماهنگی در سیاست گذاری» بکوشند تا به سیاستهای متوازنتری برای عادلانه و فراگیر ساختن جهانی شدن دست یابند. هدف از این امر دستیابی به پیشنهادات سیاست گذارانه هماهنگی در مورد مسایل خاص است که بین علایق اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی توازن برقرار کنند. اولین برنامه باید به رشد اقتصادی، سرمایه گذاری و

خوان سومایا، مدیرکل سازمان بین المللی کار، که برای اولین بار پیشنهاد تشکیل «کمیسیون جهانی» را داد، معتقد است که این اولین بار است که تلاش منظمی برای بررسی ابعاد اجتماعی جهانی شدن صورت می گیرد. او می گوید که سازمان بین المللی کار این «کمیسیون» را برای یافتن زمینه ای مشترک و آرایه پیشنهاداتی در مورد مسایلی که اکنون دچار «تک گویی های موازی» و «گفتگوی ناشنویان» شده است، به وجود آورد. به گفته وی، «این کمیسیون یک امید روشن و معقول به ما می دهد. عادلانه و فراگیر ساختن جهانی شدن یک کار دشوار ولی عملی است و این کار از یک اولویت جهانی فوری برخوردار است.»

آقای سومایا گفت که ۲۶ عضو این کمیسیون (شامل یک برنده جایزه نوبل در رشته اقتصاد، سیاستمداران، نمایندگان مجالس قانون گذاری، کارشناسان اجتماعی و اقتصادی و نمایندگان موسسات اقتصادی و شرکتهای چند ملیتی، سازمانهای کارگری، دانشگاهیان و جامعه مدنی) «به طور وسیعی بازیگران و مسایل گوناگون مرتبط با جهانی شدن را نمایندگی می کردند و پذیرفتند که به تجزیه، تحلیل آثار جهانی شدن و آرایه پیشنهاداتی برای رفع اشکالات و هماهنگی های آن بپردازند. در گزارش آنها، هیچ راه حل ساده یا معجزه آمیزی آرایه نمی شود، چرا که چنین راه حلی وجود ندارد. این گزارش در واقع متضمن تلاشی برای شکستن بن بست کنونی به وسیله تکیه بر علایق و آمال مردم و یافتن راههایی برای مهار و کنترل بهتر فرآیند جهانی شدن است.»

از میان پیشنهاداتی که کمیسیون برای عادلانه و فراگیر ساختن جهانی شدن آرایه داده است می توان به اتخاذ اقدامات هماهنگ گسترده ای برای بهبود مدیریت و پاسخگویی در هر دو سطح ملی و بین المللی اشاره کرد. این اقدامات عبارتند از اتخاذ قواعد منصفانه تری برای تجارت، سرمایه گذاری، امور مالی و مهاجرت بین المللی که در آنها کلیه علایق، حقوق و مسوولیت ها لحاظ شود، اتخاذ

۲۰۰۴ (۱۶ اسفند ۱۳۸۲) منتشر شد که در زیر به نکات مهم این گزارش اشاره خواهد شد.

جهانی شدن عادلانه: فرصت سازی برای همه

عنوان گزارشی که از طرف کمیسیون جهانی ابعاد اجتماعی جهانی شدن به سازمان بین المللی کار آرایه شده «جهانی شدن عادلانه: فرصت سازی برای همه» است. در این گزارش ضمن درخواست «بازیگری فوری» در سیاستها و نهادهای فعلی مدیریت جهانی به ضرورت اولویت قایل شدن برای نوعی جهانی شدن عادلانه و فراگیر اشاره شده است.

در این گزارش ۱۶۸ صفحه ای اذعان شده است که جهانی شدن «ظرفیت مثبت عظیمی دارد» و «راه را برای رسیدن به منابع بسیاری هموار ساخته... جوامع و نظامهای اقتصادی باز را تقویت کرده و مبادله آزادانه تر کالاها، افکار و اطلاعات را تشویق نموده است... نوعی آگاهی واقعاً جهانی در حال ظهور است که به مشکلاتی چون فقر، تبعیض جنسی، کار کودکان و تخریب محیط زیست در همه جا توجه دارد.» با وجود این، طبق گزارش مذکور، «تاهماهنگی های عمیق و ششیدی در عملکرد فعلی اقتصاد جهانی وجود دارد که از نظر اخلاقی غیر قابل قبول و از نظر سیاسی غیر قابل تداوم است ... از نظر اکثریت وسیعی از مردان و زنان، جهانی شدن نتوانسته است آرمانهای ساده و مشروع آنها برای برخورداری از کار شایسته و تامین آینده ای بهتر برای کودکان خود را بر آورده سازد.» در گزارش آمده است که «نگرانی فزاینده ای درباره جهت گیری فعلی جهانی شدن وجود دارد. دسترسی عدده زیادی به مزایای آن دشوار است» ولی مخاطرات آن همه جا احساس می شود. فساد گسترش زیادی یافته است. جوامع باز در معرض تهدید تروریسم جهانی قرار دارند و آینده بازارهای باز به طور فزاینده ای در هاله ای از ابهام است. مدیریت جهانی در بحران به سر می برد. ما در برهه حساسی قرار داریم و باید فوراً به باز نگری در سیاستها و نهادهای فعلی خود بپردازیم.»

اشتغال زایی در سطح جهانی اختصاص داشته و کارگزاربهای سازمان ملل متحد در این زمینه یعنی بانک جهانی، صندوق بین المللی پول، سازمان جهانی تجارت و سازمان بین المللی کار را در گیر سازد. حوزه های دیگری که برای این گونه برنامه ها اولویت دارند، عبارتند از برابری جنسی و ارتقای منزلت زنان، آموزش، بهداشت، امنیت غذایی و اسکان افراد.

دو رییس فنلاندی و تانزانایی کمیسیون معتقدند که «در قرن بیست یکم، بهبود جهانی شدن رمز دستیابی به یک زندگی بهتر و مطمئن برای مردم کل دنیاست. پیام انتقادی ولی مثبت ما این است که مسیر فعلی جهانی شدن باید عوض شود. ما معتقدیم که مزایای جهانی شدن می تواند به افراد بیشتری رسیده و به نحو بهتری در درون و میان کشورها تقسیم شود و افراد به مراتب بیشتری می توانند روی مسیر آن تاثیر بگذارند. منابع و ابزارهای لازم در دسترس هستند. پیشنهادات ما بلند پروازانه ولی عملی است. ما مطمئن هستیم که ایجاد یک دنیای بهتر میسر است.»

نظرات متفاوت و زمینه های توافق

کمیسیون در مذاکرات خود به بررسی داده های وسیعی پرداخته و به این نتیجه رسیده است که «فرآیند فعلی جهانی شدن در حال ایجاد پیامدها و نتایج نامتوازنی در درون و میان کشورهاست. ما شاهد تولید ثروت هستیم ولی بسیاری از افراد و کشورها در مزایای آن سهیم نیستند.» کمیسیون اشاره کرده است که در هر گونه استراتژی برای گسترش منافع جهانی شدن، کار و اشتغال از جایگاهی محوری برخوردار است و این در حالی است که بیکاری در سطح جهانی به رقم بی سابقه بالاتر از ۱۸۵ میلیون نفر رسیده است. بعلاوه، طبق گزارش کمیسیون، «اقتصاد غیر رسمی» همچنان رو به رشد است (برای اطلاع بیشتر از داده های آماری، ر. ک. به پیوست مقاله حاضر).

کمیسیون پس از شنیدن نظرات عده زیادی در مذاکراتی که در دو سال گذشته در سطح جهان داشته به استنتاجات و پیشنهادات خود

رسیده است. کمیسیون در ۲۶ گفتگویی که در بیش از ۲۰ کشور داشته، نه تنها در پی تشویق گفتگو میان طیف وسیعی از نظرات متفاوت و غالباً انتقادی هم بوده است. گفتگوهای ویژه ای هم با شرکتهای و موسسات اقتصادی، کارگران و جامعه مدنی انجام گرفته است تا نظرات آنها هم مطرح شود.

طبق گزارش کمیسیون، «در نظرات متنوعی که در گفتگوها مطرح شد، زمینه مشترک زیادی هم وجود داشت. یکی از این موارد، وجود نوعی احساس ناامنی و نگرانی در باره اشتغال بود. به گفته یکی از مصاحبه شوندهگان فیلیپینی، «اگر جهانی شدن باعث کاهش قیمت کفش کودکان ولی بیکار شدن پدر آنها گردد، دیگر لطفی ندارد. نگرانیهای هم در مورد خطرات تهدید کننده نهادهای سنتی مثل خانواده و مدرسه (به قول یکی از مصاحبه شوندهگان) و قواعد غیرمنصفانه به نفع قدرتمندان وجود داشته است. کمیسیون به تاکید عده ای بر ضرورت وجود یک دولت موثرتر اشاره کرده است.

یکی از مصاحبه شوندهگان از کاستاریکا گفت، «به طور فزاینده ای احساس می شود که ما در جهانی به سر می بریم که در مقابل تغییراتی که از کنترل ما خارج است، بسیار آسیب پذیر است. نوعی احساس شکنندگی و آسیب پذیری بین مردم عادی، کشورها و کلیه مناطق رو به افزایش است. یک مصری هم در مورد قدرت جهانی شدن گفت، «ما روی ساحل خوابیده بودیم که یک موج بزرگ آمد.»

یکی از نگرانیهای گسترده به مهاجرت مربوط می شد (هم در کشورهای مهاجرفرست و هم در کشورهای مهاجرپذیر). علاوه بر قرار مغزها که به اقدامات مربوط به تقویت تواناییهای ملی لطمه می زند، مصاحبه شوندهگان معتقد بودند که مهاجران فقیر کلیه مناطق و بویژه زنان در کشورهای مقصد وارد فعالیتهای اقتصادی غیرقانونی می شوند.

در کلیه نقاط دنیا، همگرایی منطقه ای را راهی برای عادلانه تر و فراگیرتر شدن فرآیند

جهانی شدن تلقی می کنند و بارها از سازمان ملل متحد به عنوان بهترین ابزار برای رویارویی با چالشهای جهانی شدن حمایت شده است.

طبق گزارش کمیسیون، اکثر مصاحبه شوندهگان معتقدند که راه حل هایی وجود دارد و بسیاری از آنها هم فعالانه در حال جستجو یا اجرای این راه حل ها هستند. صرفنظر از جنبه های منفی مدل کنونی جهانی شدن، به این امر اذعان شده است که جهانی شدن یک واقعیت است و هماهنگ ساختن اولویتهای سیاست گذاری با این فرآیند ضروری است.

در مصاحبه ای در تانزانیا گفته شده که «جهان خارج بدون ما می تواند به سر برد ولی ما نمی توانیم بدون آن به سر بریم». یکی از مصاحبه شوندهگان در لهستان هم افزود، «اگر جهانی شدن مانند یک رودخانه باشد، ما باید برای تولید انرژی روی آن سد ببندیم.»

برخورد با جهانی شدن از داخل

طبق گزارش کمیسیون، جهانی شدن عادلانه مستلزم اصلاح و بهبود مدیریت هم در درون کشورها و هم در سطح بین المللی است. بازیگران دولتی و خصوصی در کلیه کشورها با هر سطحی از توسعه باید به گونه ای مردم سالارانه در مورد سیاستها و اقدامات خود پاسخگو باشند. طبق گزارش مذکور، «هیچ کشوری مدیریت خوب را در انحصار خود ندارد.»

اولین چیزی که لازم است، این است که هر کشوری در تدوین سیاستهای داخلی خود به نیازها و منافع دیگران احترام بگذارد. در گزارش کمیسیون تاکید شده است که کشورهای دارای قدرت تصمیم گیری بیشتر در نهادهای بین المللی از مسوولیت ویژه ای برای توجه به منافع همه و اجرای تعهدات بین المللی خود برخوردارند.

در درون کشورها، تنها زمانی منافع جهانی شدن به طور وسیعی تقسیم و آثار منفی آن تعدیل خواهد شد که به اصول اساسی مردم سالاری، عدالت اجتماعی، حقوق بشر و حاکمیت قانون احترام گذاشته

مورد کالاهای دارای مزیت نسبی کشورهای در حال توسعه بویژه پوشاک و منسوجات و محصولات کشاورزی - باید بسیار کاهش یابد. در این راستا، از منافع کم توسعه یافته ترین کشورها باید به وسیله رفتار متفاوت و ویژه حفاظت شود تا توان صادراتی آنها افزایش یابد.

۲- قواعد منصفانه در مورد مبادلات تجاری و جابجایی سرمایه باید به وسیله قواعدی منصفانه درباره جابجایی بین المللی افراد تکمیل شوند. باید چارچوب چندجانبه ای تهیه شود که قواعدی یکسان و شفاف در مورد جابجایی بین المللی افراد فراهم ساخته و بین منافع مهاجران از یک طرف و کشورهای مبدأ و مقصد از طرف دیگر توازن برقرار کند.

۳- شبکه های تولید جهانی گسترش یافته اند و این امر تدوین قواعد جدیدی در مورد سرمایه گذاری مستقیم خارجی، چارچوب چندجانبه ای لازم است که متوازن و توسعه گرا باشد و کلیه منافع، حقوق و مسوولیت ها را در مد نظر قرار دهد. دستیابی به چنین چارچوبی به مذاکره در یک مجمع همه پذیر احتیاج دارد.

۴- معیارهای اساسی کار از طرف سازمان بین المللی کار تعیین شده اند، قواعد جهانی حداقل را برای کار در اقتصاد جهانی فراهم می سازند و حرمت نهادن به آنها در کلیه کشورها باید تقویت شود. برای تضمین رعایت استانداردهای اساسی کار در مناطق فرآوری صادرات و به طور کلی شبکه های تولید جهانی باید اقدامات جدیدتری صورت گیرد. کلیه نهادهای بین المللی مربوطه باید سهم خود را در ارتقا و پیشبرد این استانداردها ایفا و تضمین کنند که هیچ یک از سیاستها و برنامه های آنها جلوی اجرای حقوق مذکور را نگیرد.

۵- به عنوان یکی از اجزا مسلم شالوده اجتماعی - اقتصادی اقتصاد جهانی، حداقل از تامین اجتماعی برای افراد و خانواده ها - از جمله اعطای کمکهای تعدیلی به کارگران بیکار شده - باید پذیرفته شود. نهادهای مالی و کمک دهندگان باید به تقویت نظامهای تامین

بازیگران اجتماعی درون کشورها قرار دارند و می توانند به دسترسی بیشتر شهروندان به منافع جهانی شدن و تامین کمکهای لازم برای انجام تعدیل و اصلاح کمک کنند. در گزارش از سازمانهای بین المللی و کشورهای ثروتمند خواسته شده است که از تلاشهای ملی برای دستیابی به این هدفها حمایت کنند. یکی از اقدامات لازم در این راستا عبارت است از تن دادن به تعهدی بین المللی برای تامین لوازم اساسی مادی و غیر مادی شان انسان همه بدان گونه که در اعلامیه جهانی حقوق بشر ذکر شده است. ریشه کن ساختن فقر و تحقق بخشیدن به «اهداف توسعه هزاره» را باید اولین گامها برای ایجاد شالوده ای اجتماعی - اقتصادی برای اقتصاد جهانی تلقی نمود.

قواعد و سیاستهای منصفانه

یکی از توصیه های اصلی کمیسیون این است که قواعد و سیاستهای جهان در مورد امور تجاری و مالی باید فضای بیشتری را برای استقلال سیاست گذاری کشورهای در حال توسعه به وجود آورد و «این امر برای اتخاذ سیاستها و ایجاد ترتیبات نهادی متناسب به سطح توسعه و شرایط خاص این کشورها ضروری است. آن دسته از قواعد موجود که به طور غیرموجه باعث محدود شدن دامنه سیاست گذاری آنها برای تسریع توسعه کشاورزی و صنعتی و حفظ ثبات مالی و اقتصادی خود می شوند باید مورد بازنگری قرار گیرند.»

طبق گزارش مذکور، «سیاستهای سازمانهای بین المللی و کشورهای کمک دهنده همچنین باید به طور جدیتر از تحمیل شرایط خارجی به سوی پذیرش سیاست گذاری ملی تغییر یابد. در مورد کشورهایی که فاقد امکانات و تواناییهای مانند کشورهای توسعه یافته هستند باید رفتار متمایز و مطلوبتری در پیش گرفت.»

در گزارش کمیسیون همچنین آمده است:

۱- در نظام تجاری چند جانبه، موانع غیرمنصفانه موجود برای دسترسی به بازار در

شود. برای افزایش فرصتها و فعالیتهای اقتصادی در یک اقتصاد بازاری کار آمد، وجود نهادهای سالم نیز لازم است.

در گزارش کمیسیون روی اهمیت وجود یک دولت موثرتر با توانایی مدیریت فرآیند ادغام در اقتصاد جهانی، تقویت تواناییهای افراد و موسسات اقتصادی، ایجاد یک نظام کار آمد تامین اجتماعی و تحقق اهداف اساسی اجتماعی و اقتصادی تاکید شده است. اتخاذ یک رویکرد یکپارچه ضرورت دارد، بدین معنا که مراجع و مسوولین اقتصادی و اجتماعی باید به گونه ای موثر با یکدیگر همکاری کنند. وجود نهادهای قوی برای گفتگو و تبادل نظر و مشارکت گروههای دارای منافع و علایق گوناگون - به وسیله سازمانهای نماینده کارفرمایان و کارگران و یک جامعه مدنی پویا - از ضرورتی اساسی برخوردار است.

در گزارش مذکور تاکید شده است که منافع جهانی شدن تنها زمانی می تواند به همه برسد که با تدوین و حرمت نهادن به حقوق کارگران و با افزایش بهره وری و دسترسی به بازارها بتوان بخش عظیم اقتصاد غیر رسمی را به چرخه اقتصاد رسمی بازگرداند.

در گزارش کمیسیون آمده است که «برداشت ما از جهانی شدن روی سطح محلی تکیه می کند.» ما روی سیاستهای محلی تاکید می کنیم: دفاع از حقوق اظهار نظر، فرهنگ و هویت و ایجاد امکانات تولید محلی که علاوه بر توانایی حفظ موقعیت خود در اقتصاد جهانی، علایق و اولویتهای محلی را هم مد نظر قرار دهد. از آنجا که عواید یا زیانهای جهانی شدن برای اکثر مردم به سرنوشت کار و اشتغال آنها بستگی دارد، در گزارش مذکور استدلال شده است که گسترش اشتغال و کار شرافتمندانه از اهمیتی حیاتی برخوردار است و باید قرارداد اجتماعی جدیدی منعقد شود که منافع هر دو گروه کارگران و کارفرمایان را به رسمیت بشناسد.

در گزارش کمیسیون به وسایل و ابزارهایی اشاره شده است که در دسترس دولتها و

اجتماعی در کشورهای در حال توسعه کمک کنند.

۶- نظام مالی بین المللی باید از رشد جهانی پایدار حمایت کند. مبادلات مالی بین المللی بسیار افزایش یافته ولی نظام مالی بین المللی بی ثبات و بحران خیز است و تا حد زیادی کشورهای فقیر و کم سرمایه را نادیده می گیرد. همراه با تسریع و تعمیق برنامه کاهش بدهیها باید تلاشهای بیشتری برای ایجاد ساز و کارهای موثر و منصفانه ای برای حل و فصل مسایل مربوط به بدهیها انجام گیرد تا مسوولیت ها و فشارها به طور منصفانه ای بین بدهکاران و بستانکاران تقسیم شود.

۷- برای بسیج منابع بین المللی بیشتر جهت دستیابی به اهداف جهانی عمده بویژه « اهداف توسعه هزاره» باید تلاش بیشتری انجام گیرد. هفت دهم درصد تعیین شده برای کمکهای توسعه ای خارجی باید برآورده شود و به طور فعالانه باید منابع جدیدی را برای فراتر رفتن از رقم مذکور جستجو نمود. اگر رقم مذکور در ۳۰ سال اخیر بر آورده شده بود، ۲/۵ تریلیون دلار اضافی برای کمک به توسعه در اختیار داشتیم.

۸- در گزارش کمیسیون پس از اشاره به فقدان یک چارچوب نهادی جهانی دارای اقتدار سیاسی لازم برای هماهنگ ساختن امور مالیاتی ساخته شده است که اقدامات جدیتری برای کاهش فرار مالیاتی انجام گیرد و روی امکان استفاده از منابع مالی جدید در سطح جهانی و سایر برنامه های تامین مالی مثل «تسهیلات تامین مالی بین المللی»، تخصیص مجدد هزینه های نظامی به کمکهای توسعه ای و اقدامات خصوصی داوطلبانه تاکید شده است.

تقویت نظام چند جانبه و ارتقای کیفیت مدیریت جهانی

در گزارش کمیسیون آمده است که «اصلاح سیاستهای اقتصادی و اجتماعی بین المللی مستلزم حمایت سیاسی جهانی، تعهد بازیگران عمده جهانی و تقویت نهادهای جهانی است. نظام چند جانبه سازمان ملل متحد محور

مدیریت جهانی را تشکیل می دهد و بیش از دیگران برای هدایت فرآیند اصلاح آمادگی دارد. این سازمان برای فائق آمدن بر چالشهای بالفعل و بالقوه جهانی شدن باید کارایی و کیفیت مدیریت خود را بخصوص در مورد نمایندگی و تصمیم گیری مردم سالارانه، پاسخگویی در مقابل مردم و هماهنگی در سیاست گذاری تقویت کند.»

توصیه های اصلی گزارش کمیسیون شامل اقدامات گوناگون برای تبدیل نظام چند جانبه _ از جمله نهادهای برتون وودز و سازمان جهانی تجارت _ به یک نظام مردم سالارتر و پاسخگوتر در مقابل مردم از نظر رویه های تصمیم گیری و ساز و کار های ارزشیابی مستقل و از طریق نظارت پارلمانی بر سیاستهای بین المللی می گردد. در گزارش توصیه شده است که یک گروه پارلمانی جهانی به نظارت هماهنگ بر سازمانهای عمده بین المللی بپردازند.

گزارش مذکور روی ضرورت هماهنگی بیشتر بین سیاستهای اقتصادی و اجتماعی در هر دو سطح ملی و بین المللی تاکید کرده است. این امر مستلزم آن است که دولتها با نگاهی جامع تر به سیاستهای جهانی نگرسته و ابعاد اجتماعی جهانی شدن را در نهادهای عمده ای مثل گروه هشت کشور صنعتی جهان و شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد بیشتر مورد توجه قرار دهند.

یکی از پیشنهادات مهم گزارش کمیسیون به «ابتکارات مربوط به انسجام و یکپارچگی در سیاست گذاری» مربوط می شود که سازمانهای بین المللی عمده را به اتخاذ یک رویکرد مشترک و یکپارچه به مسایل اصلی جهان فرا می خواند. اولین مساله هم عبارت است از اتخاذ یک استراتژی جهانی در مورد رشد، سرمایه گذاری و اشتغال.

طبق گزارش مذکور، «ریشه مساله انسجام و یکپارچگی در سیاستهای جهانی را باید در سطح ملی جست». کمیسیون از روسای دولتها و حکومتها خواسته است که نمایندگان ملی در

مجامع بین المللی را به سوی سیاست گذاری یکپارچه و هماهنگ در مورد مسایل اقتصادی و اجتماعی تشویق کنند.

مشارکت هر چه بیشتر بازیگران در گیر

کمیسیون روی مسوولیت همه بازیگران در مورد رعایت ارزشها و اصول جهان شمول و کمک به تحقق هدف کلی عادلانه کردن فرآیند جهانی شدن تاکید کرده و از طیف وسیعی از افراد در دولتها، در حوزه های سیاست و اقتصاد، در میان کارگران و در جامعه مدنی می خواهد که توصیه های آن را بپذیرند. در سطح بین المللی هم کمیسیون اشاره کرده است که بسیاری از پیشنهادات آن را نهادها و مجامع مرتبط موجود باید مورد توجه قرار دهند. ولی رسیدگی به مسایل دیگر مستلزم ایجاد نهادها و مجامع جدیدی برای گفتگو و دستیابی به اجماع بین کلیه گروههای ذی نفع است.

بر این اساس، در گزارش کمیسیون پیشنهاد است که یک رشته «گفتگوهای سیاست گذاران» بین کلیه بازیگران مرتبط برای دستیابی به توافق در مورد مسایل عمده ای مثل ایجاد یک چارچوب چند جانبه برای جابجایی بین المللی افراد، ایجاد یک چارچوب توسعه ای برای سرمایه گذاری مستقیم خارجی با برقراری توازن بین حقوق و مسوولیت های سرمایه گذاران و کشورهای مبدا و مقصد، مسوولیت اجتماعی شرکتها در مورد جهانی شدن عادلانه، جهانی شدن و تعدیل و تامین اجتماعی، ظرفیت سازی جهانی در زمینه آموزش و مهارتهای مربوط به فناوری اطلاعاتی به منظور گسترش بهره مندی از جهانی شدن، و برابری جنسی به عنوان ابزاری برای فراگیرتر ساختن جهانی شدن برگزار شود.

کمیسیون همچنین استدلال کرده است که برای گرد هم آوردن سازمانهای بین المللی و سایر بازیگران و شرکت کنندگان عمده در مذاکرات جهانی مربوط به جهانی شدن و آثار اجتماعی آن و طراحی سیاستهای اقتصادی و اجتماعی جهانی، ایجاد یک مجمع سیاست گذاری وسیعتر در مورد جهانی شدن

فاقد کار یا مقرری ثابت) در کشورهای دارای رشد پایین تولید ناخالص داخلی همچنان گسترش یابد. در عین حال، تعداد «شاغلان فقیر» (افراد دارای درآمد روزانه ای معادل یک دلار یا کمتر) در سال ۲۰۰۳ در حدود ۵۵۰ میلیون نفر ثابت باقی ماند.

۷- در اوایل دهه ۱۹۸۰ رشد سرمایه گذاری مستقیم خارجی تسریع شد و تا سال ۲۰۰۰ بیش از ۱۰۰ کشور به اقدامات مهمی در زمینه آزادسازی سرمایه گذاری مستقیم خارجی دست یازیده بودند. با این حال، طبق گزارش کمیسیون، «بسیاری از این امیدها تحقق نیافته است. به رغم رشد سریع سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال توسعه، این سرمایه گذاریها تقریباً در ۱۰ کشور در حال توسعه بشدت متمرکز یافته است».

۸- رقم خالص کمکهای توسعه ای خارجی کاهش یافته و بسیاری از رقم تعیین شده ۷/ درصد تولید ناخالص داخلی و در حال حاضر به طور میانگین فقط ۲۳/ درصد است. دستیابی به رقم ۷/ درصد، کمکهای مذکور را سالانه بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار افزایش خواهد داد. ما از کسانی که می خواهند این تعهد رعایت شود حمایت می کنیم. اگر کلیه کشورها رقم مذکور را در ۳۰ سال اخیر رعایت و متحقق می کردند، ۲/۵ تریلیون دلار اضافی برای کمک به توسعه در اختیار داشتیم».

۹- «اهداف توسعه هزاره» به خطر افتاده است و برآوردهای موجود نشان می دهد که تحقق این اهداف برای کلیه کشورها تا سال ۲۰۱۵ حداقل به ۵۰ میلیارد دلار کمک توسعه ای خارجی اضافی در سال احتیاج دارد.

طبق گزارش کمیسیون، اگر چه کمک دهندگان در ماه ژانویه در اجلاس سران کشورهای آمریکایی در شهر مونتری (مکزیک) تعهد سپردند که تا سال ۲۰۰۶ کمکهای توسعه ای خارجی را ۱۶ میلیارد دلار افزایش دهند، ولی «حتی اگر به تمام تعهدات هم عمل شود، باز هم بیش از دوسوم کل مبلغ مورد نیاز تحقق نخواهد یافت».

۱- از سال ۱۹۹۰ به بعد، رشد تولید ناخالص داخلی در سطح جهانی کندتر از دهه های قبل بوده است. طبق گزارش کمیسیون، این امر «با پیش بینی های خوش بینانه تر در مورد تاثیر مثبت جهانی شدن بر رشد اقتصادی تعارض دارد».

۲- رشد درآمد سرانه در هر گروه کشورهای در حال توسعه ناهمگون بوده است: فقط ۱۶ کشور در حال توسعه در سالهای ۲۰۰۰-۱۹۸۵ رشد سالانه ای بیش از ۳ درصد داشته اند و در این دوره ۵۵ کشور در حال توسعه دارای رشدی کمتر از ۲ درصد و ۲۳ کشور از این تعداد دارای رشدی منفی بوده اند.

۳- اختلاف درآمد کشورهای ثروتمند و فقیر نیز بشدت رو به افزایش است: این اختلاف درآمد در سالهای ۶۲-۱۹۶۰ در سطح ۲۱۲ در مقابل ۱۱۴۱۷ دلار بود که در سالهای ۲۰۰۲-۲۰۰۰ به ۲۶۷ در مقابل ۳۲۳۳۹ دلار رسیده است.

۴- عملکرد اقتصادی کشورهای در حال توسعه در سالهای ۲۰۰۱-۱۹۹۱ به طور فزاینده ای از کشورهای صنعتی نازلتر شده است، به طوری که ۲۲ کشور صنعتی که فقط ۱۴ درصد جمعیت جهان را دارند، حدود نیمی از تجارت جهانی و بیش از نیمی از سرمایه گذاری مستقیم خارجی را در اختیار دارند. (چین و هند وضعیتی استثنایی دارند و هر دو در دو دهه گذشته شاهد رشد اقتصادی چشمگیری بوده اند. این دو کشور بیش از یک سوم جمعیت جهان را در بر می گیرند.)

۵- در سطح جهانی، بیکاری در سال ۲۰۰۳ همچنان ادامه یافت و تعداد افراد بیکار و جویای کار به بیش از ۱۸۵ میلیون (حدود ۶/۲ درصد از کل نیروی کار) یعنی به بالاترین رقم ثبت شده در سازمان بین المللی کار رسید. بدترین وضعیت را حدود ۸۸/۲ میلیون جوان آنها به ۲۴-۱۵ ساله (اکثرأ در کشورهای در حال توسعه) داشتند که بیکاری در میان آنها به ۱۴/۴ درصد رسید.

۶- کمبود کار بر خلاف افزایش جمعیت باعث شد که «اقتصاد غیر رسمی» (شامل افراد

لازم است. این مجمع می تواند به انتشار منظم یک «گزارش وضعیت جهانی شدن» و مجموعه وسیعی از تحقیقات و اطلاعات لازم برای سیاست گذاری هم بینجامد.

گزارش کمیسیون در هیات مدیره سازمان بین المللی کار مورد بحث قرار خواهد گرفت و مدیر کل این سازمان هم پیشنهاداتی را درباره پیگیری گزارش مذکور به کنفرانس بین المللی کار ارایه خواهد داد. این گزارش به روسای دولتها و حکومتها، دبیر کل سازمان ملل متحد، روسای سازمانهای بین المللی عمده، سایر نهادهای بین دولتی و بازیگران غیر دولتی برجسته جامعه جهانی هم ارایه خواهد شد. از هر یک از آنها دعوت خواهد شد که در حوزه های مسوولیت و صلاحیت نهادی خود به بحث درباره توصیه های کمیسیون و پیشنهاد اقدامات مناسب برای پیگیری آنها بپردازند.

در پایان گزارش کمیسیون آمده است که این گزارش به عنوان یک گزارش جمعی با هر گزارش دیگری که به طور انفرادی به وسیله هر یک از اعضای کمیسیون نوشته می شد کاملاً فرق دارد و «تجربه ما ارزش و تاثیر گفتگو به عنوان ابزاری برای تغییر را نشان داد. ما اطمینان داریم که تجربه ما در سطح وسیعتری می تواند و باید تکرار شود».

روسای جمهور فنلاند و تانزانیا که مشترکاً ریاست کمیسیون را به عهده داشتند، گفتند که «این یک پیشنهاد معقول بلند پروازانه ولی قابل تحقق است. گزینه های ما روشن است. ما می توانیم به رفع کمبودهای مدیریت جهانی در جهان امروز، تضمین پاسخگویی و اتخاذ سیاستهای هماهنگی برای عادلانه ساختن جهانی شدن در درون و میان کشورها پرداخته یا از این امور طفره رفته و در ورطه ناامنی، آشفتگی سیاسی، کشمکش و جنگهای بیشتری فرو غلطیم».

پیوست: تحلیل شرایط اقتصادی جهان

در گزارش کمیسیون، تحلیلهای زیر در مورد شرایط اقتصادی فعلی جهان ارایه شده است: